

Memòria de les activitats de la SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA (Institut d'Estudis Catalans) corresponent al curs 2008-09

Assemblea General Ordinària

El 17 de juny de 2008, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis i Sòcies de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2007-08. En començar, el president, Francesc Nadal, féu un breu repàs de les activitats realitzades durant el curs i destacà la celebració del Segon Congrés Català de Geografia, el maig de 2008. En acabat, glossà la personalitat de Montserrat Galera Monegal, que fou nomenada com a sòcia honorària, i dedicà uns mots de reconeixement a Joan Tort, vocal cessant de la junta de govern.

A continuació, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2007-08, l'estat de comptes de 2007 i el pressupost de 2008. Tot seguit es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern, que restà constituïda així:

president: Francesc Nadal i Piqué
vicepresident: Enric Mendizàbal i Riera
tresorera: Montserrat Cuxart i Tremps
secretari: Enric Bertran i González
vocal primer: Antoni Luna i Garcia
vocal segona: Mireia Baylina i Ferré
vocal tercer: Jesús Burgueño i Rivero
vocal quart: Vicenç Biete i Farré
vocal cinquè: Xavier Úbeda i Cartaña
vocal sisena: Carme Montaner i Garcia
delegat IEC: Joan Vilà-Valentí

Finalment, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant l'exercici 2007-08.

Activitats científiques

1. Conferències

Dijous 25 de setembre de 2008, se celebrà la sessió inaugural del curs 2008-09, en *recordança de Lluís Solé i Sabarís (1908-1985)*, en ocasió del centenari del seu naixement. **David Serrat Congost**, catedràtic de Geodinàmica de la Universitat de Barcelona, tractà de *La geomorfologia dels Pirineus: aportacions del Dr. Solé i la seva escola*. **Joan Vilà-Valentí**, catedràtic emèrit de Geografia de la Universitat de Barcelona, parlà de *La personalitat humana i científica de Lluís Solé i Sabarís*.

Dijous 9 d'octubre de 2008, **Fiona McKenzie**, professora de la Curtin University of Technology (Western Australia), dissertà sobre *Ambiguous geographies of Australia*.

Dimarts 11 de novembre de 2008, **Linda Peake**, professora del Department of Social Science and Women's Studies, York University, Toronto, Ontario, Canada, parlà de *South America: Post-colonial, feminist and quantitative? Measuring the extent of domestic violence in Georgetown, Guyana*.

Dimarts 2 de desembre de 2008, se celebrà una sessió d'*homenatge a Marc-Aureli Vila i Comaposada (1908-2001)*, soci fundador i honorari de la SCG, en ocasió del centenari del seu naixement. Hi intervingueren per a glossar diversos aspectes de la seva personalitat (aportació científica, qualitat humana i actitud cívica, respectivament): **Joan Vilà-Valentí**, membre de l'Institut d'Estudis Catalans; **Juliette Vila Sinclair-Spence**, néta del geògraf; i **Josep-Lluís Carod-Rovira**, vicepresident de la Generalitat.

Dimecres 28 de gener de 2009, el professor **Antoni Francesc Tulla i Pujol**, president del Col·legi de Geògrafs a Catalunya, parlà sobre *Els estudis de Geografia a Catalunya en el marc de l'adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior*.

Dimarts 24 de febrer de 2009, **Assumpta Lleonart Orri**, responsable de formació de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, dissertà sobre *Toponímia recreativa: una visió diferent dels noms de lloc de Catalunya*.

Dimarts 17 de març de 2009, **José Ignacio Muro**, professor titular de Geografia Humana, Universitat Rovira i Virgili, tractà de *Mediciones de fincas, planos geométricos y evaluación de la riqueza territorial en la provincia de Tarragona (1846-1892)*.

Dimarts 21 d'abril de 2009, **Joan Pere Gensane**, geògraf consultor de Perpinyà, pronuncià una conferència titulada *Cap al sud amb el TGV. Nous reptes per a la Catalunya del Nord*.

La conferència programada per a dimarts 19 de maig de 2009, a càrrec d'**André de Reparaz**, professor de la Université de Provence, amb el títol *Asociaciones ecológicas, geográficas y culturales: presentación de una asociación provenzal*, va ser ajornada per problemes familiars greus del ponent.

Dijous 18 de juny de 2009, se celebrà la sessió de cloenda del curs 2008-09, en la qual **Josefina Gómez Mendoza**, catedràtica d'Anàlisi Geogràfica Regional, Universitat Autònoma de Madrid, parlà de *Lluís Solé Sabarís y la geografía española*.

2. Curssets i seminaris

El mes de maig de 2009 es realitzà el seminari titulat *Estudis recents en hidrologia fluvial i transport de sediments*. Dijous 7 intervingueren **Luís Outeiro**, investigador del Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona, que dissertà sobre *Directiva marc de l'aigua, nova cultura de l'aigua i participació social. Quin és el paper dels geògrafs?*; i **Joaquim Farguell**, tècnic de l'Agència Catalana de l'Aigua i professor de la

Universitat de Barcelona, que parlà sobre *El treball de camp en l'estudi del transport del sediment: El cas del riu Anoia*. Dijous 14 parlaren **Joan Estrany**, investigador del Departament de Ciències de la Terra de la Universitat de les Illes Balears, sobre *Els balanços de sediment com a eines de gestió integral de les conques de drenatge*; i **Damià Vericat**, investigador del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, sobre *Rius i preses: una relació complexa*.

3. Presentacions de llibres

Dimecres 15 d'octubre de 2008, tingué lloc la presentació del llibre *Una mirada catalana a l'Àfrica. Viatgers i viatgeres dels segles XIX i XX (1859-1936)*, editat pels professors **Maria Dolors Garcia Ramon**, de la Universitat Autònoma de Barcelona, **Joan Nogué**, de la Universitat de Girona, i **Perla Zusman**, de la Universidad de Buenos Aires, amb el segell de Pagès editors. L'obra fou glossada per **Joaquim Albareda**, professor de la Universitat Pompeu Fabra, i comptà amb la intervenció dels dos primers autors citats i de **Joan Vilà-Valentí**, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials (SFCS) de l'IEC i director del projecte de recerca del qual ha sorgit aquest llibre.

Dimarts 17 de febrer de 2009, es presentà el llibre *Josep Danés i Torras. Noucentisme i regionalisme arquitectònics*, de **Joaquim M. Puigvert**, professor de la Universitat de Girona, i editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat. L'acte fou organitzat conjuntament amb Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. A més de l'autor, hi intervingueren **Jordi Moner**, arquitecte, **Stephen Jacobson**, professor de la Universitat Pompeu Fabra, i **Raquel Lacuesta**, del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. L'acte va ser presidit per **Joaquim Nadal**, conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya.

Dimarts 26 de maig de 2009, se celebrà la presentació del llibre, editat per la Universidad de Granada, *Geografía del medio ambiente. El sistema GTP: Geosistema, Territorio y Paisaje*, de **Claude Bertrand** i **Georges Bertrand**, de la Université Toulouse Le Mirail. A l'acte, a més del professor Bertrand, intervingueren **Enric Mendizàbal** i **Joan-Manuel Soriano**, professors de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Tots els actes ressenyats fins ara se celebraren a la seu de Barcelona de l'IEC.

4. Sortides d'estudi

Dissabte 25 d'octubre de 2008, es realitzà una sortida d'estudi a la **Vall de Ribes**, dins el cicle *Les altres comarques*, dirigida per **Jesús Burgueño**, professor de la Universitat de Lleida. El matí s'esmerçà en una caminadeta fins a la muntanya i ermita de Sant Antoni, per obtenir una panoràmica aèria de la vall, i a visitar Queralbs. Rere dinar a Ventolà, s'efectuà una visita a Ribes de Freser i una taula rodona a l'Ajuntament d'aquesta vila. Hi intervingueren **Miquel Sitjar**, filòleg i historiador, que féu una reflexió de caire històric sobre l'encaix territorial de la Vall de Ribes, **Montserrat Benadé**, gerent del Patronat de Turisme, que parlà de les característiques del

turisme de la vall, i **Marc Prat**, alcalde de Ribes de Freser, qui exposà la realitat demogràfica i socioeconòmica de la contrada.

Dissabte 28 de març de 2009, tingué lloc la sortida d'estudi a Lleida, sota el títol **Lleida, nous atractius culturals**, dirigida per **Jesús Burgueño**. El desplaçament des de Barcelona es realitzà amb el tren *Avant*. Un cop a Lleida i amb el guiatge de **Daniel Paül**, professor de la Universitat d'aquesta ciutat, hom visità el castell de Gardeny, la Panera, antic dipòsit de gra del capítol de canonges i ara Centre d'Art contemporani, el Dipòsit de l'Aigua, construït a finals del XVIII, l'església de Sant Llorenç i l'antic convent del Roser. A la tarda, es realitzà una visita guiada al Museu de Lleida, diocesà i comarcal, i hom s'adreçà a l'antic hospital gòtic de Santa Maria, seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, on pogué admirar l'exposició *[Carto]grafia, testimoni visual de les terres de Lleida a través del temps (segles XIII-XIX)*, explicada per **Jesús Burgueño**.

El 5 i 6 de juny de 2009, s'efectuà una sortida d'estudi a la **Serra de Cardó**, dirigida pel professor **Jesús Burgueño**. L'excursió consistí en un itinerari a peu, amb origen i final al balneari de Cardó i visita a l'ermita de la Columna; l'ascensió prevista a la Creu de Santos hagué de ser ajornada per l'accident (colze dislocat) del consoci Josep Oliveras, que fou evacuat amb helicòpter.

5. Altres actuacions

Francesc Nadal, com a de president de la SCG, participà regularment en les reunions de la SFCS i en el plenari de l'IEC.

Joan Tort, delegat pel president, representà institucionalment la SCG al Consell Assessor de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Antoni Luna fou el representant institucional de la SCG al Comitè Espanyol de la Unió Geogràfica Internacional i a les *Segones Jornades de Revistes Científiques*, celebrades a l'IEC el gener de 2009.

El professor **Joan Vilà-Valentí** representà la SCG en l'ofrena floral que l'IEC féu al monument de Rafael Casanova en ocasió de la Diada Nacional de l'11 de Setembre de 2008.

Francesc Nadal, com a president de la SCG, formà part de la mesa que presidí la presentació del llibre *Fer país, conèixer món*, sobre el fons documental de la Cartoteca del Centre Excursionista de Catalunya (CEC), del qual és autora la consòcia **Rosa Anna Felip**, que es féu al CEC el 21 d'octubre de 2008.

La SCG participà en la presentació del documental *La mirada d'un geògraf. Vida i viatges de Gonçal de Reparaz (1901-1984)*, que es féu a l'Institut Cartogràfic de Catalunya el 27 de novembre de 2008.

La SCG col·laborà en el cicle de conferències *Pau Vila. El país en la mirada*, organitzat per l'Ajuntament i el Museu d'Història de Sabadell, el març de 2009. Hi intervingueren els consocis **Joan Tort** i **Josep Oliveres**, que parlaren de *Pau Vila, la seva vida escrita i explicada*, i **Jaume**

Font i Jesús Burgueño, que tractaren de *La divisió territorial, ahir i avui*.

La Setmana Santa d'enguany, es féu un **viatge a les illes Açores**, organitzat per ARAC (A la recerca d'altres Cultures), *Cultural Travel Association*, sota els auspicis de la SCG, guiat pel consoci **Pere Andreu** i dirigit per **João Carlos Garcia**, professor de la Universidade do Porto. En el decurs d'aquest viatge, el **Concelho de Povoação** obsequià la SCG amb una medalla que reproduïx l'escut d'aquest municipi portuguès.

Enric Mendizàbal representà la SCG en el jurat encarregat de concedir una beca per a l'estada d'un geomorfòleg a The Nordic Artists Center de Dale (Noruega), oferta pel Centre d'Art i Natura de Farrera (Pallars Sobirà).

6. Publicacions

Aquest curs 2008-09 s'han editat els volums 64 i 65 de *Treballs de la SCG*, corresponents a 2007 i 2008; aquest darrer, acompanyat d'un CD que aplega tots els materials del Segon Congrés Català de Geografia. Aquestes publicacions han tingut el suport econòmic de l'IEC i de la Diputació de Barcelona i el segon d'aquests volums, un ajut extraordinari del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya.

7. Premis de la Societat

L'11 de novembre de 2008, fou lliurat el **V Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de batxillerat** a **Mireia López** i **Adriana Petit**, del Centre de Secundària Jaume Viladoms de Sabadell, pel treball *Xina, una economia emergent*. El jurat era format per Jesús Burgueño, Enric Mendizàbal i Enric Bertran.

El 22 d'abril de 2009, fou lliurat el **XIV Premi Lluís Casassas i Simó** a **Alexis Sánchez Reinoso** pel treball *La Terreta (Ribagorça). Síntesi territorial i transformació del paisatge*. El jurat era format per Jesús Burgueño, Mireia Baylina i Antoni Luna.

A partir de les properes convocatòries els premis Joan Palau Vera i Lluís Casassas estaran dotats amb 800 i 1.000 €respectivament.

8. El web de la Societat: l'obrador obert (scg.iec.cat)

L'*obrador obert*, editat per **Pau Alegre**, ha continuat informant a través d'anuncis, convocatòries, notícies, cròniques i ressenyes, de tots els actes celebrats a la SCG, així com d'activitats d'altres institucions d'interès geogràfic, com ara conferències, congressos, col·loquis, premis, llibres i revistes. Hi hi ha una vuitantena de semblances biogràfiques dels membres de la SCG ja traspasats, entre les quals totes les dels 27 socis fundadors. Amb tot plegat, l'*obrador obert* ha

continuat ampliant les seves pàgines, ha seguit diversificant l'autoria dels seus textos i ha arribat a les 300 ressenyes de llibres escrits per membres de la SCG.

Les activitats científiques organitzades per la SCG i ressenyades fins aquí han estat possibles gràcies a les subvencions econòmiques de la Diputació de Barcelona i l'IEC.

Obituari

Aquest curs han traspassat tres membres de la SCG: **Santiago Hernández Yzal**, professor de l'Escola de Nàutica i especialista del port de Barcelona, **Pedro Plans Sanz de Bremond**, professor de la Universidad de Navarra i figura rellevant de la geografia espanyola, i **Pere Català Roca**, membre honorari de la SCG i autèntica referència en diversos àmbits de la cultura catalana.

Endemés, el febrer de 2009 morí **Antoni Farrés i Sabater**, bon amic de la SCG i diverses vegades ponent a la nostra tribuna.

Notes diverses

Des de juny de 2008, el consoci **Carles Carreras**, és membre numerari de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.

L'octubre de 2008, el consoci **Horacio Capel** fou distingit amb el **Prix International Vautrin Lud 2008**, per la seva aportació a l'avenç de les ciències geogràfiques, en el marc del XIX Festival International de Géographie.

El febrer de 2009, el consoci **Oriol Nello**, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona fou nomenat **membre numerari de l'IEC**, adscrit a la SFCS.

L'abril de 2009, el consoci **Manuel de Solà-Morales** fou distingit amb la **Creu de Sant Jordi** per la Generalitat de Catalunya.

L'abril de 2009, el consoci **Jesús Burgueño** obtingué el **Premi Lluís Solé Sabarís de Geografia** atorgat per l'IEC pel treball *De la baronia al municipi constitucional. Els ens locals de Catalunya en el canvi de règim (1800-1860)*.

El consoci **Joan Nogué** rebé el premi **Rei Jaume I** en la categoria d'Urbanisme, Paisatge i Sostenibilitat, concedit per la Fundació Valenciana d'Estudis Avançats, en reconeixement a l'estudi de les repercussions territorials dels fenòmens globalitzadors mitjançant l'anàlisi paisatgística.

El consoci **Jordi Cortès** fou guardonat amb el **Premi Columna Jove 2009**, per la novel·la juvenil d'intriga *L'enigma de Stròmboli*.

Durant la segona meitat del curs i a causa d'una baixa maternal, la secretària administrativa de la SCG, Blanca Betriu, ha estat substituïda per **Eva Espinós**.

Nombre de socis i sòcies

En acabar el curs 2008-09, el nombre de membres de la SCG és de **425**, dels quals 15 són honoraris i 410 són numeraris (EB).